MEDIJI O ZDRAVSTVU

ponedeljak, 16. maj 2022.godine

BLIC- Ispovest medicinskih sestara iz "Tiršove": "Beba je ostala u bolnici, a majka je otišla kući gotovo bez nade, POSLE NEKOLIKO MESECI DESILO SE ČUDO"

BLIC- Svetlo na kraju tunela ZA DECU SA SPINALNOM MIŠIĆNOM ATROFIJOM

RTV- Centar za genetiku počeo da radi neonatalne testove na SMA

POLITIKA- Od HIV-a obolelo 28 puta više muškaraca nego žena

DZ VOŽDOVAC- NEDELJA ZDRAVLJA USTA I ZUBA

Ispovest medicinskih sestara iz "Tiršove": "Beba je ostala u bolnici, a majka je otišla kući gotovo bez nade, POSLE NEKOLIKO MESECI DESILO SE ČUDO"

Sećam se bila je to blizanačka trudnoća. Mama je bila kod nas na lečenju sa jednom bebom, a druga je ostala kod kuće sa tatom. U pitanju je bilo nešto specifično i teško za lečenje, te je doktorka nakon što je izašla iz operacione sale rekla majci novorođenčeta da ide kući i brine o drugoj bebi, dok je sa ovom stanje neizvesno i pitanje je da li će preživeti. Plakala je i pakovala se, sećam se kao juče da je bilo, ali na kraju sve se neverovatno dobro završilo, počinje priču za "Blic" Ivana Pivaš, medicinska sestra u UDK Tiršova.

Za roditelja ne postoji ništa bolnije od bolesti deteta. Bilo da je u pitanju složenija bolest ili nešto lakše stanje, briga je ista. UDK "Tiršova" zbrinjava mališane različitih stanja i bolesti, a osoblje ove klinike moglo bi romane pisati na temu bolesti dete, emocija i njihove borbe. Mali borci uglavnom pobeđuju, a lekari i medicinsko osoblje, tu su da ih podrže. Naravno, i majke koje sve vreme borave sa decom dok su na lečenju.

- Kada govorimo o deci, to je potpuno osetljivo pitanje. S jedne strane moraš biti profesionalan, kada ti mozak radi 300 na sat a sa druge strane, ne možeš biti imun na sve ono što prolaze kako deca, tako i majke koje su tu. Ovaj posao morate voleti kako bi ga obavljali na najbolji mogući način, što se mene tiče ja se trudim da im pružim najbolju moguću negu, a često sam tu i da mamama pružim utehu i da ih zagrlim. Mnogo je slučajeva koje imamo, i svaki je priča za sebe, ali sećam se te mame koja se spakovala i otišla kući, gotovo bez nade, da bi posle pet ili šest mesec došla po svoju bebu i odvela je kući. Bebica se izvukla i mnogo sam bila srećna kada sam videla otpusnu listu kako se sprema i kada sam kasnije ugledala tu radost na licu majke kada je došla po nju. To su neverovatni trenuci koji se ne zaboravljaju,

ali to je na kraju naš poziv i moramo biti profesionalni i držati pod kontrolom situaciju. Nekada je teško sakriti emocije, ali kako god bilo, profesionalnost je na prvom mestu - priča Ivana za "Blic".

Mališani se smenjuju. Jedni dolaze, drugi odlaze. A koliko su snažna i voljna da pobede u borbi koju vode, govori i njihova spremnost da saslušaju sve što im se kaže, a zatim se kao odrasli pridržavaju svih pravila.

Maja Jokić, medicinska sestra sa Odeljenja za dijalizu i transplantaciju, u razgovoru sa "Blic" kaže da je rad na njenom odeljenju težak, te da deca koja dolaze pokazuju izuzetnu hrabrost i strpljivost.

- Detetu morate objasniti sve, i kako da se ponaša i šta ga čeka. Radim 34 godine i svako dete priča je sa sebe, a ja, ako mi verujete, pamtim svako dete koje je prošlo kroz naše odeljenje. Bilo je tu raznih situacija, ali kada vam dođe dete ne možete ostati imuni kada vidite roditelja koji stoji prvi u redu da da svoj organ detetu, ili traži da umesto njega ide na dijalizu. To su situacije koje nikoga ne mogu ostaviti ravnodušnim, bez obzira koliko bili profesionalni. Sada imamo jednu bebu koju dijaliziramo i to nije prvo dete koje prolazi dijalizu. Dođu, dijaliziraju se, čekaju nekoliko meseci, pa i godina neki, i zatim dobiju organ i nastave svoj život kvalitetnije. Ova starija deca koja dođu, njima objasnimo sve i oni slušaju, ali tačno se oseti to kada jednom odu odavde, više ne žele da se vrate, što ih razumemo. Ali, ja recimo svako dete pamtim koje je prošlo kroz dijalizu i znam i ime i prezime - priča sestra Maja.

Transplantacija je poseban trenutak za svakoga ko čeka šansu za novi život. Prema rečima sestre Maje, tada se "u vazduhu oseća da se nešto dešava".

- Kada stiže novi organ i kada se dete priprema za transplantaciju, to je poseban momenat, pre svega za njih, ali i za nas. S druge strane, kada je kadaverična transplantacija u pitanju, tada dolazi po njih četvoro i onda se bira onaj koji je najpodudarniji. Tada vam telefon može zazvoniti u bilo kom trenutku i to je onaj momenat kada se sve odvija neverovatnom brzinom. Kako god bilo, uvek nam bude drago kada ih izlečene pošaljemo kući, a njihov osmeh nam nagrada - kaže sestra Maja.

Međunarodni dan medicinskih sestara

Međunarodni dan medicinskih sestara obeležava se 12.maja. Na njihov dan, Ivana Pivaš setila se kumovanja u bolnici.

- Beba je imala jedan složeniji problem, pa su roditelji odlučili da ga krste u bolnici. Pitali su me da budem kuma, i ja sam pristala svakako. Sam taj čin bio je neverovatan, ali mi je najdraže bilo kada se dete izvuklo i otišlo kući. Kada sam ga videla u bolnici bio je beba, a posle nekoliko godina sreli su me u gradu i videla sam jednog dečačića kako trčkara. Zaista poseban osećaj za mene i toga ću se uvek sećati - kaže Ivana za "Blic".

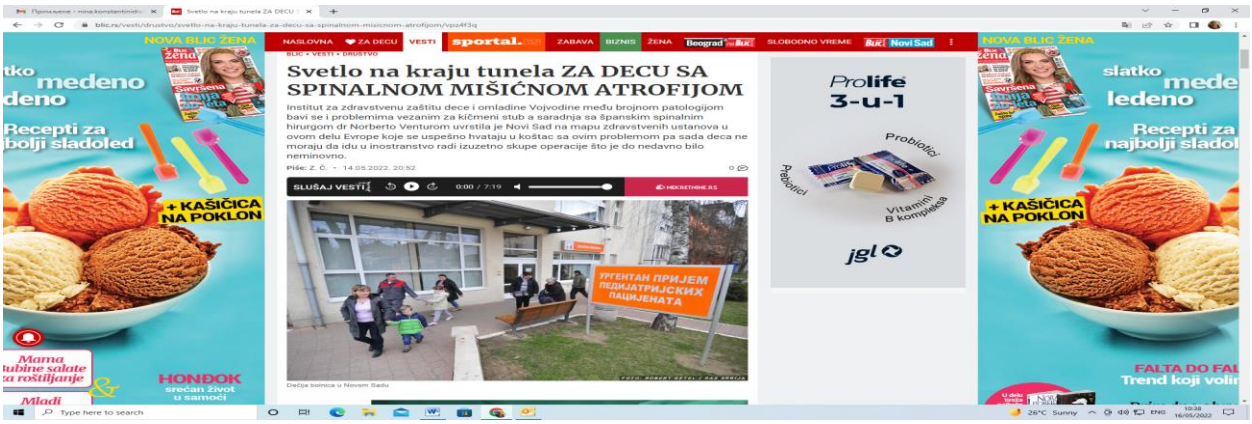

Svetlo na kraju tunela ZA DECU SA SPINALNOM MIŠIĆNOM ATROFIJOM

Institut za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine među brojnom patologijom bavi se i problemima vezanim za kičmeni stub a saradnja sa španskim spinalnim hirurgom dr Norberto Venturom uvrstila je Novi Sad na mapu zdravstvenih ustanova u ovom delu Evrope koje se uspešno hvataju u koštac sa ovim problemom pa sada deca ne moraju da idu u inostranstvo radi izuzetno skupe operacije što je do nedavno bilo neminovno.

U toj ustanovi kažu da su paralelno sa razvojem spinalne hirurgije tamo usvajane i nove metode rešavanja neuromuskularnih skolioza u vidu bipolarne tehnike koju je opisao i uveo dr Lotfi Miladi iz Necker Klinike u Parizu koji je takođe posetio novosadski Institut kako bi se uverio da ima dovoljno kapaciteta i stručan kadar za ovakve zahvate. U skladu sa tim, Institut je bio i domaćin prvog međunarodnog Webinara iz spinalne hirurgije.

Mnogo dece u Srbiji čeka na operacije deformiteta zbog spinalne mišićne atrofije koje bi prema najavama lekara uskoro trebalo da se intenzivnije obavljaju u Institutu za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine, kao referentnoj ustanovi za celu zemlju, što će biti od ogromnog značaja, ako se ima u vidu da je ta neuromišićna bolest genetski ubica broj jedan u Srbiji.

Na Institutu za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine, prvi put je izvedena neinvazivna hirurška metoda uz pomoć svetskih stručnjaka za spinalnu hirurgiju a sada je veoma uspešno obavljaju naši hirurzi - ortopedi uz asistenciju kolega iz Španije i Francuske i planirano je da se uskoro u toj vojvođanskoj ustanovi potpuno besplatno operišu sva deca iz Srbije koja boluju od te smrtonosne bolesti.

Direktorka Instituta za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine doc. dr Jelena Antić kaže za "Blic" da su uvođenjem inovativne hirurške metode u toj zdravstvenoj ustanovi deca, pogotovo ona koja pate od neuromuskularne skolioze, konačno dobila svoju šansu i da se za njih pojavilo svetlo na kraju tunela.

- Srećni smo što smo u mogućnosti da pružimo adekvatnu pomoć našoj deci. Uspeli smo da dobijemo saglasnost od Ministarstva zdravlja da možemo da radimo inovativne operacije a što je za roditelje svakako jedna od važnih stvari jeste činjenica da se ovakvi zahvati rade besplatno, odnosno o trošku države. Ovo je velika šansa za našu decu jer prema poslednjim podacima u Vojvodini imamo između dve i tri hiljade dece samo sa idiopatskom skoliozom od kojih oko 10 odsto zahteva kompleksnije lečenje. Imali smo i izuzetno teških pacijenata koji nisu mogli da nađu pomoć u Srbiji a sada su na našu veliku radost dobili šansu da im rešimo njihov zdravstveni problem i poboljšamo im kvalitet života - istakla je dr Antić.

Prema njenim rečima, pomenuti svetski stručnjaci uverili su se da Institut koji ona predstavlja ima dobre kapacitete, opremu i veoma stručan kadar koji garantuje uspeh zato što je obično reč o ozbiljnim preoperativnim procesima kada su takva deca u pitanju jer imaju brojne komorbitete pa je priprema veoma bitna kako bi izdržali operativni zahvat a potom i postoperativni tok.

- U saradnji sa Kliničkim centrom Vojvodine imamo podršku svih mogućih stručnjaka specijalista i supspecijalista radi monitoringa a i veoma stručan naš tim koji može da samostalno operiše i isprati celokupan preoperativni i postoperativni tok sa postojećom opremom i prostorom koji su adekvatni za te namene jer smo mi prvenstveno dečija zdravstvena institucija tako da smo do sada imali sve uspešne operacije i sva deca su se uspešno oporavila - ističe naša sagovornica.

Lekar koji je pod mentorstvom stranih stručnjaka među prvima u Srbiji počeo da izvodi ovakve vrste operacija bio je dr Vladimir Đan iz Instituta za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine koji u izjavi za "Blic" objašnjava da deformiteti kičmenog stuba nisu samo estetski problem, već da oni predstavljaju ozbiljno zdravstveno stanje koje može da dovede do komplikacija koje su opasne po život ukoliko se na vreme adekvatno ne leče.

- Postoji više vrsta skolioza prema uzroku nastajanja, a za pedijatrijsku populaciju najznačajnije su idiopatske, urođene i neuromuskularne skolioze. Traumatske i sindromske skolioze su veoma retke u ovom uzrastu. Prema epidemiološkim podacima koje su dostupne u literaturi, idopatskih skolioza ima oko 2-3 procenta, dok onih koji imaju značajnu krivinu (preko 30 stepeni) od 0,1 do 0,3 slučaja na 100 stanovnika. Kada se epidemiološki podaci za idiopatsku skoliozu koja je najčešća primene na demografsku sliku naše pokrajine dobijemo da prosečno dve do tri hiljade dece u uzrastu od 10 do 15 godina imaju postavljenu dijagnozu skolioze a od toga 200-300 imaju značajnu krivinu koja mora da se adekvatno prati i u jednom momentu reagije. Razlog razmatranja ove grupe pacijenata leži u tome što su ova deca sem deformiteta kičmenog stuba uglavnom zdrava deca i predstavljali bi radno sposobno stanovništvo nakon izlečenja - priča nam dr Đan.

Sa druge strane, kako kaže, neuromuskularne skolioze su velik problem i hirurški izazov jer su ta deca izuzetno lošeg opšteg stanja sa progresijom osnovne bolesti. Prema literaturnim podacima incidenca je dva slučaja na 1.000 živorođene dece.

- Kod većine pacijenata sa skoliozom klinička slika je umerena, uglavnom ima dobar odgovor na primenjene konzervativne mere, dok kod određenog broja pacijenata koji je u porastu ti simptomi uzrokuju ozbiljne komplikacije. Najčešći simptom skolioze jeste bol. Skolioza je trodimezioni deformitet

kod kog dolazi do povijanja kičmenog stuba u čeonoj ravni sa sledstvenom rotacijom pršljena dok u sagitalnoj ravni fiziološke krivine bivaju izmenjene što se kod pacijenata manifestuje bolom. Bol može da bude povremenog karaktera a kod većih krivina on biva stalno prisutan. Kod skolioza teškog stepena može doći i do neuroloških komplikacija s obzirom na bliski kontakt nervnih struktura sa izmenjenim položajem kičmenih pršljenova. Najopasnija komplikacija odražava se na normalno funkcionisanje kardiopulmonalnog sistema menjajući odnose u grudnoj šupljini i time remeti rad srca i pluća - upozorava dr Đan.

Dodaje i da je pandemija uzrokovana Covid 19 virusom dovela do "eksplozije" deformiteta kičmenog stuba koju objašnjava izolacijom, manjkom fizičkih aktivnosti i kašnjenjem na kontrolni pregled zbog straha od zaražavanja. Sve više se javljaju pacijenti koji na prvom pregledu ispunjavaju kriterijume operativnog lečenja što se uočava na konsultantskim pregledima Dr Venture koji se organizuju prilikom svake njegove posete novosadskom Institutu.

Dr Đan kaže da baviti se ovom problematikom iziskuje velik napor i konstantno učenje a priznaje i da je presrećan što ima priliku učiti i raditi sa velikim imena u spinalnoj hirurgiji.

- Želeo bih i da ohrabrim roditelje dece koja imaju ovakve probleme da se obrate našoj ustanovi kako bi njihova deca dobila adekvatno lečenje - poručuje dr Đan.

Centar za genetiku počeo da radi neonatalne testove na SMA

BEOGRAD - U Centru za humanu i molekularnu genetiku na Biološkom fakultetu u Beogradu pre dve nedelje počeo je da se radi neonatalni skrining, test kojim se otkriva spinalna mišićna atrofija (SMA), a njime je do sada testirano oko 600 beba, kaže profesor i rukovodilac tog Centra Dušanka Savić Pavićević.

Savić Pavićević je navela da je pilot projekat za neonatalni skrining na spinalnu mišićnu atrofiju pokrenut u saradnji sa Dečijom klinikom Tiršova, Ginekološko- akušerskom klinikom u Narodnom frontu i Udruženjem pacijenata SMA.

"Počeli smo da radimo neonatalni skrinig pre dve nedelje, svakodnevno pristižu uzorci u našu laboratoriju, oni se procesuiraju i na kraju dana imamo rezultate koje vraćamo porodilištu", kazala je Savić Pavićević za Tanjug.

Spinalna mišića atrofija je progresivna smrtonosna neuromišićna bolest, za koju se kaže da je broj jedan genetski ubica dece do dve godine starosti, a Savić Pavićević ističe da je zahvaljujući savremenim terapijama i mogućnosti da se bolest otkrije na vreme genetičkim testom, kvalitet života obolelih od spinalne mišićne atrofije znatno poboljšan.

"Važnost neonatalnog skrininga je velika. Kad se dete rodi, ako nosi određene mutacije to nedvosmisleno znači da će razviti tu bolest. Postoji terapija i ona mora odmah da se primeni i to će u potpunosti da promeni kvalitet života", objašnjava Savić Pavićević.

Pored toga, u Centru za humanu i molekularnu genetiku više od 20 godina rade se genetički testovi za utvrđivanje očinstva i testovi za nasledne bolesti, čija je preciznost, kako kaže Savić Pavićević, velika.

Ona navodi da se na godišnjem nivou uradi između 250 i 350 genetičkih testova, najviše za utvrđivanje biološkog roditeljstva.

"U proseku uradimo između 100 i 150 testova vezanih za utvrđivanje biološkog roditeljstva, češći su testovi za utvrđivanje očinstva, ali tu budu i testovi za utvrđivanje srodstva, na liniji baba-unuk, deda-unuk", kaže Savić Pavićević.

Ističe da je preciznost testa za utvrđivanje očinstva velika, čak 99.99 odsto, te da rezultati mogu da se dobiju istog dana, za nekoliko sati.

Kada je reč o testovima za utvrđivanje retkih bolesti, Savić Pavićević kaže da se oni rade za spinalnu mišićnu atrofiju, Dišenovu mišićnu distrofiju, miotoničnu distrofiju, kao i fragilni X sindrom.

"To su bolesti kod kojih još uvek vrlo nedvosmisleno, skrinujući ili analizirajući samo jedan gen možete da odgovorite na pitanje da li određena osoba ima tu bolest", kazala je ona.

Navela je i da se u Centru svakodnevno vrše naučna istraživanja, te da je trenutno fokus na pronalasku odgovora zašto svi koji imaju istu promenu DNK u nekoj meri različito ispoljavaju simptome.

"Pokušavamo da razumemo zašto postoji tolika fenotipska varijabilnost, odnosno varijabilnost u prezentaciji simptoma i kod bolesti gde nam je tačno poznata uzročna mutacija", kaže Savić Pavićević.

Osim toga, tim u Centru se bavi pronalaskom biomarkera za različita oboljenja, između ostalog, i za karcinom prostate.

"Trudimo da nađemo adekvatnije neinvazivne biomarkere koji bi bili važni kako za dijagnozu i prognozu tih bolesti, tako i za odgovor za određene terapije", objašnjava Savić Pavićević.

ПОЛИТИКА

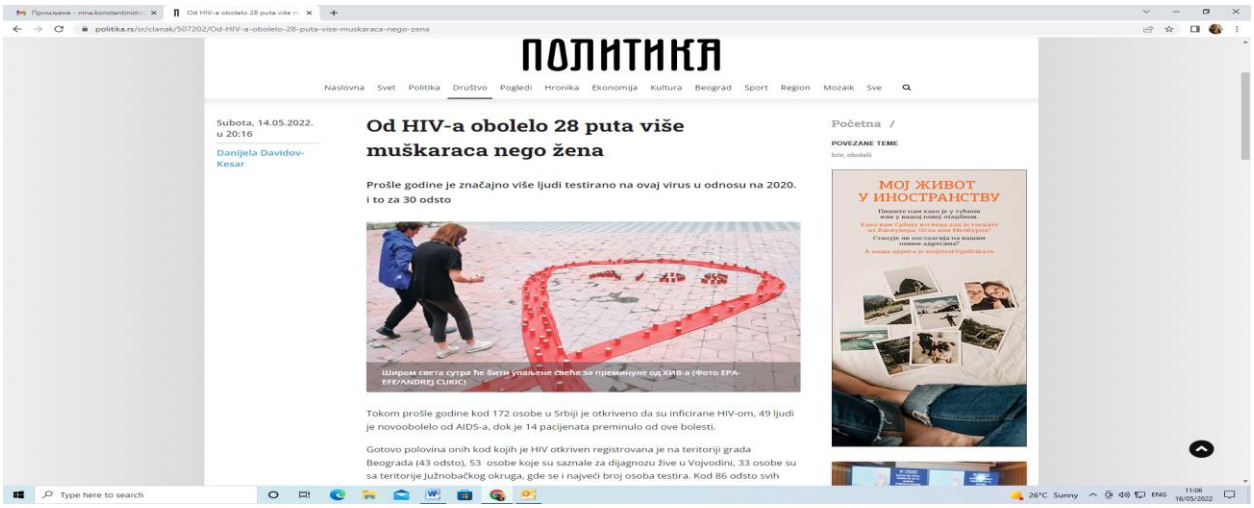

Od HIV-a obolelo 28 puta više muškaraca nego žena

Prošle godine je značajno više ljudi testirano na ovaj virus u odnosu na 2020. i to za 30 odsto

Tokom prošle godine kod 172 osobe u Srbiji je otkriveno da su inficirane HIV-om, 49 ljudi je novoobolelo od AIDS-a, dok je 14 pacijenata preminulo od ove bolesti.

Gotovo polovina onih kod kojih je HIV otkriven registrovana je na teritoriji grada Beograda (43 odsto), 53 osobe koje su saznale za dijagnozu žive u Vojvodini, 33 osobe su sa teritorije Južnobačkog okruga, gde se i najveći broj osoba testira. Kod 86 odsto svih novootkrivenih slučajeva, HIV je prenet seksualnim odnosom bez kondoma, tri osobe su inficirane razmenom pribora za injektiranje, jedno dete je inficirano od majke koja nije znala da je HIV pozitivna, dok kod 21 osobe nije naveden način prenosa ovog virusa.

Kako je istakla dr Danijela Simić, iz Instituta za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović Batut", lane je došlo do blagog porasta broja obolelih od HIV-a, ali to nisu alarmantni podaci.

– Prošle godine je značajno više ljudi testirano na HIV u odnosu na 2020. godinu i to za 30 odsto. Među obolelima dominiraju muškarci, a najstarija obolela osoba imala je 64 godine. Kod četvrtine obolelih virus je otkriven onda kada su imali oštećenje imunološkog sistema – objasnila je dr Simić.

Profesor dr Jovan Ranin, infektolog Klinike za infektivne i tropske bolesti UKCS-a, naglasio je da je došlo do napretka terapije u lečenju obolelih od HIV-a i da se strategije lečenja menja, kao i da je bitno da pacijenti počnu da uzimaju lekove čim se otkrije postojanje virusa.

– Nadamo se da će do kraja godine još neki novi lekovi biti stavljeni na pozitivnu listu. Rana dijagnostika i lečenje su strategija za zaustavljanje bolesti – dodao je dr Ranin.

Među novootkrivenim osobama inficiranim HIV-om prošle godine registrovano je 28 puta više muškaraca (166 muškaraca i šest žena), dve trećine je bilo u dobi od 30 do 49 godina, svaka četvrta osoba je imala od 20 do 29 godina, a dve između 15 i 19 godina.

– Važno je da nastavimo da radimo na prevenciji HIV-a, da usvojimo novi akcioni plan za strategiju koja je aktuelna za ovu oblast, da se izradi nacionalni vodič za terapiju i lečenje… Dobrovoljno i besplatno testiranje na HIV je vrlo bitno. Radićemo na osnaživanju saradnje između Ministarstva zdravlja i organizacija civilnog društva – najavila je dr Jelena Janković, pomoćnica ministra zdravlja.

Goran Radisavljević, direktor Timočkog omladinskog centra, zadužen za razvoj lokalnih zajednica i organizator skupa posvećenog HIV-u koji je juče održan u Beogradu, rekao je da je bitno što su motivisali 10 lokalnih zajednica u našoj zemlji da potpišu Parisku deklaraciju i da su se gradovi obavezali da obezbede budžetske linije i da kroz planove javnog zdravlja omoguće programe prevencije HIV-a.

– Mnogo može da se uštedi ako se radi na prevenciji i ako se više ljudi testira. Čak 16 miliona evra se izdvaja za lečenje obolelih – dodao je Radisavljević.

Kada se ljudi sa HIV-om razbole od drugih bolesti, često nailaze na zatvorena vrata u mnogim ustanovama i na diskriminaciju, poručio je Đurica Stankov, iz As centra.

– Žalbe i molbe nam se završe samo na obećanjima – kaže Stankov, koji 18 godina živi sa HIV-om.

Preliminarne procene ukazuju da je krajem prošle godine u našoj zemlji sa HIV-om je živelo 3.600 osoba, a 550 osoba, odnosno šestina nije znala da je inficirana. Znajući da infekcija može dugo proticati bez ikakvih znakova i simptoma, jedini način da se otkrije jeste da se osoba koja je imala neki rizik testira.

Na skupu je naglašeno da će sutra u našoj zemlji biti obeležen Međunarodni dan sećanja na preminule od AIDS-a i to u 18 časova na Akademskom platou u Beogradu. Aktivisti organizacija civilnog društva će tada razviti crvenu mašnu (simbol borbe protiv AIDS-a), a u znak sećanja na preminule od ove bolesti upaliće lampione i ka nebu pustiti crvene balone. Od 18 do 21 sat građanima će biti omogućeno da se dobrovoljno, anonimno i poverljivo savetuju i testiraju na HIV u mobilnoj medicinskoj jedinici, a rezultati testa će biti poznati u roku od 15 do 20 minuta. Za savetovanje i testiranje nije potreban nikakav identifikacioni dokument ili zdravstvena knjižica.

НЕДЕЉА ЗДРАВЉА УСТА И ЗУБА

Поводом **„Недеље здравља уста и зуба“** која се у Србији традиционално обележава у трећој недељи месеца маја, **од 16. до 22.5.2022. године**, стоматолошки тимови Дома здравља „Вождовац“ у току следеће недеље спроводиће здравствено васпитање деце и родитеља о:

- правилној хигијени и исхрани,
- значају редовне контроле код стоматолога и
- редовне профилаксе.

Здравствено васпитни рад ће се обављати у просторијама намењеним за рад са здравом децом у Служби за здравствену заштиту деце и школске деце у:

- Централној згради Дома здравља „Вождовац“ у Устаничкој 16,
- Огранку „Шумице“ у Устаничкој 125а и
- Огранку „Др Александар Јеличић“ у Мештровићевој 34.

Редовна мотивација деце и родитеља за очувањем здравља уста и зуба у стоматолошким ординацијама биће употпуњена и оваквом промоцијом оралног здравља.